دَ رنګونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحيم

د کتاب نوم	د رنګونو پېوندونه
برخې	څلور (درېيزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (ګرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوڼ

دَ هغه رڼا په نوم چې دَ تنګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کلـه ور په سر کړي

دَ هغه رنګونو په نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پیدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خیال بل مشالونه

نورالامین یوسفزے

دَ فن په دنیا کښې دَ روایت نه تر جدیدیت سـفر او په دغه سـفر کښې دَ پرون (ماضیت)، نن (حالیت)، او سبا (مستقبل) زنځیر جوړ ساتل لکه دَ انسـاني ژوند یو نامیاتي حقیقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نور اړخونه هم دي چې یو ته پوهان شعري جمالیات او بـل ته فکري او جذبـاتي معنویت وائي. دَ شـعري جمالیاتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنیک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روایت او وجودي ځاندره هم شـامل دي او په فکري جذبـاتي معنویت کښې دَ فکرونو، قـدرونو او خیالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقـــــصدونه راځي. دَ روایت نه تر جدیدیت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنیاد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال په لاړو کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخلیق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حـالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سـر خلاص وي. فن دَ ژوند آئینه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به اړومرو لري او زما په خیال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نیشته. هر ساهو فنکار دَ روایت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روایت په سپوري دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخلیقـي توان روحـاني وجدان په زور خپل تخلیقـي سـفر دَ روایت په غېږ او سایه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روایت په سپوري پرلت وهل او هر څۀ ته ښۀ وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخلیق کول تخلیقـي عمل دَ جمود او "اررېشـنلزم" ښکار کړي چې یوه بـله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخلیق کار خپل تخلیقي انفرادیت او هنري ځانګړتیا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وینا مطلب دا دے چې نۀ خو یو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روایت پرستۍ قـائل وي چې ګوندې پرون هر څۀ ښۀ وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کـول پکار دي ځکه چې دا رویه هم منفي او غیر تخلیقــي رویه ده، او نۀ دا نظر لري چې ګوندې پرون او روایت ټول په ټول منفي او بــې کار دے، ماضي هډو دَ ســره رد کول پکار دي، دغه بـغاوت او دغه جارحـانه رویه هم تخریبي رویه ده. لاره چرته مینځ کښې ده. دَ پرون ساهو روایات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتلِ او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ يو مثبت عمل او مثبته رويه ده او زهٔ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقيقتونو او ټولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولۍ، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زميني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالياتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخيلاتي بنياد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دؤر نمائنده تخليق کاروئيلے شو او ځکه زهٔ دا هم وايم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نهٔ دي بلکې دَ يو تعليم يافته، زيرک، جهانديده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خيال بل مشالونه دي چې په رڼائي زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي دا دريمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کهٔ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بيا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وُکړم.

زهٔ شيرين يار يوسفزے دَ هغه زماني نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرين زاده ايسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، اوس چې زهٔ دَ دې پروني زلمي او نني نيمځال په دريمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نهٔ دے، يو استاذ شاعر او اديب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وايم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نهٔ وائي (ليکي)، دَ شعر په فن، ژبې و بيان بيا په بديع او علم تقطيع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختياتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لويو لويو او مقبولو شاعرانو نه زيات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظرياتي بنياد هم ښهٔ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به يو وارې بيا دا او وايم چې دَ خپل قام او خپلو روايا تو سره ئې بې کچه مينه ده. خپل کلے او لس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مينه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نهٔ ده پرېښې ځکه چې تنقيدي شعور او عمراني بنيادونه ئې هم پاخهٔ دي. دَ هر څهٔ ښهٔ دي په ځاى ئې دَ څهٔ ښهٔ دي او څهٔ خراب دي، څهٔ پکار دي او څهٔ نا، په فارموله دَ يو زيرک انسان په حيث ښهٔ رسېدلے دے او دَ يو تخليق کار په حيث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوې دَ دلالانو مکرونه او فريبونه ورته ښهٔ معلوم دي. دَ تېرو څلو ښتو کالو په هيجاني دور کښې دَ تخليق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزیې توان ئې هم لري، ځکه نو پهٔ دغه پوهه، زیرک او روښان فکره نظریاتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زیاتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه یو ښهٔ فعال سیاسي ورکر هم دے او نن سبا پهٔ سوشل میډیا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زیار ئې پهٔ پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک پهٔ اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو پهٔ هغې ئې لیکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامین یوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما پهٔ خیال ئې دا دعوه سل پهٔ سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صیاد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نهٔ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ے دَ اشنا یاد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه ډېر دي پهٔ کور کښې ؤشوې

او ځکه زمونږ شاعر هم پهٔ دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ے دا زهٔ چوُز چې خدای هما کړم
بیا وُ ما ته لوړ پرواز څهٔ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کته باز څهٔ

دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي فن او نظریه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو ستو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغهٔ دَ فن جمالیاتي او فکري دواړه بنیادونه ښهٔ پاخهٔ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خوارهٔ هم. خو پهٔ دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چیلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نهٔ دے اړولے او دغه شان ئې دَ یو ساهو فنکار او قلمکار وظیفه هم پهٔ غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صیب دَ هغهٔ پهٔ حقله وائي چې دا زلمے مالیدلے نهٔ دے خو دَ دهٔ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے یو ترقي پسند، نظریاتي تخلیق کار دے او هسې پهٔ هوا کښې ئې تخلیق نهٔ دے کړے، دَ تخلیق پهٔ ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلي او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغه دریې واړه شعري مجموعې په ښه ډول اقراروي.

زه چې نن دَ هغه په دریمه مجموعه یو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتیجه رسم چې که دَ فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعري کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاویې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وینا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسیږي. زه چې دَ هغه په دې کتاب کښې په رباعي، نظم او غزل نظر اچوم او بیا دَ هغه خوښ زوړ صنف ته دَ هغه ورکړي نوي نوم سره ګورم نو زړه مې وائي چې دا دعوه هم وکړم چې دغه صنف (دریڅزه) زمونږ شاعر په حقیقت کښې دَ زړه په زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښه په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دریڅزه څه شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو ربښو کښې وجود لري او که نا؟ نو په دې حقله به دومره اوو وایم چې کله دَ ښاغلي اسماعیل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې دَ اسماعیل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائیکوز په نوم کوم درې مصریزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سیلابونو دَ څه لږ ډیر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، همسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بیا ډیر وروستو پښتو ته راغلے دے.زمونږ ټول زاړه (فوکلور هم) تخلیقونه واړه لوی نظمونه دي چې فارمیټ ئې دَ یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړیوال کلي برخه نه وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په یخ سیوري به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئیل. دغه اکثر دریڅزي وې لکه دا چې دي.

وه سپینې سپوږمۍ!
ستن دې ورکه کړه نرۍ (۱)
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے لیندګۍ

بې پښو ازمرے راغے
بې لومه ګډه ئې یوړه (۲)
یو ړوند پرې اواز وکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زوړ صنف ته نامه هم کیښوده، که څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نه وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار وړے دے.

په تیرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، دَ قنوطیت او ماضي پرستۍ ټوک څادر پرې خوړ دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزیشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پۀ هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهـ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پۀ ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېزونه بدلول پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پۀ لور ورو ورو پۀ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پۀ شپه بې دَ پوړو د کوټې سر ته وُختلو او پۀ دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک پۀ لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پۀ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ ما پۀ ما وژني پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه لړزولي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پۀ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، ځوک رانه امریکنیان جوړوي نو ځوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هر څۀ ویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب پۀ حقیقت کښې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پۀ خاوره کومې رویې پېدا کړې ده، پۀ بنیادي توګه ئې مونږ پۀ دریو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کړي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پۀ تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پۀ لار دَ سبا پۀ لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پۀ لور دَ نن پۀ لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه

دَ خپل ازاد وطن بـــــبرغ مې پهٔ لاس
ستـورو سـپوږمۍ نه هم پهٔ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبــــیر ؤباســـئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سـره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رویه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رویه تنقیدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکر ئې عمراني بنیادونه هم لري. تهذیبي هم او فني هم، کهٔ خبـره ئې دَ دربېژو پېل کړو نو دغه دربېژې دَ دغه فکري بـنیادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاورې بـلها خوارهٔ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحـــل اســـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذیبي نرګسیت نه ئې تر ډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقیدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو دربېژې وړاندې کوم نو بـیا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځُو.

ـه

ســترګې مې دواړه ډکې ډکې شــولې
ماښام دے، ناست یمه دَ سین پهٔ غاړه
دَ زلفــو یـــاد پــهٔ زړهٔ راورېــدهٔ

ـه

خلکو اسـمان کښې سـیارې ؤنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ـه

دَ ځان او مال دَ حـــــــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې څخه مې کور واخســـتهٔ
ایله بــــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بل وته به بیا ؤګرځو
او بهٔ پهٔ ډانګ باندې بیلیږي کله

نن هغه ښکلې او هوښیارې جینې
"خبر" چې فقیر ته ورکوو، وئیل ئې:
"ځان پهٔ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بریت او شمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیسي
حسن پهٔ خپله یو طاقت دے، منه!
دَ زور آور او بهٔ پهٔ لوړه خېژي

تیارې څهٔ داسې رنګله ګورې شولې
چاته تر ځنګ خپله سایه نهٔ ښکاري
غلو خو هم داسې شپه لهٔ خدایه غوښته

عقل شعور سره مو ډزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دشمني

پهٔ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نهٔ کا تو ښه انبار دَ رزق او مال
مګر سبوا لهٔ یو مېږي او انسان

د وخت پهٔ دوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پښتنې جونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وته غاوره نهٔ شي

د ازادۍ، مینې او امن وطن
مقتل مقتل زندان زندان شو راته
خدایه! څهٔ ؤشو او لا څهٔ به کېږي

دَ شب پرستو نه کو څه خطا ده
تورابان ګرځي، چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پهٔ افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښۀ لیکي، د غزل پۀ فن ئې موټے کلک دے، د کثرت مطالعې لۀ کبله ئې پۀ ستائل د کلاسیک سبورے زیات حاوي دے. د حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسیږي، د خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښۀ قاري هم دے نو د پښتو ادب د دغه عناصر خمسه د ستائل خوا ږۀ ئې پۀ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائتیشن) زمونږ د کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پۀ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم د ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس د ادراک پۀ لار مخې ته راغلے دے. د هغۀ پۀ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې د دریېزو او رباعیانو پۀ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو د افتاد طبع (رجحان) اندازه پۀ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه د خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ــه هغه یار څو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا ؤدرېږي

ــه پۀ خاطر د اغیارانو اخګر پرېوځت
چې پۀ ما د یار دمینې نظر پرېوځت
کمتري او عاجزي مې هو مره زور کښې
دانا او د غرور هغه غر پرېوځت

ــه مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
خون آشا مې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! اوس جوړې مناري کا

ــه ماته دې یادونه زور ګیري ښائي
کورته مې د زړۀ پۀ دېوالۀ راځي

پام کوړے لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږي
توی او ښکه لیمۀ و ته بیا نۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه ستړګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـه لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا په کوڅه لاره نۀ وے

ـه ماته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او ننې واقعات، قام ته راپېښې ستونزې په ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ایښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. په لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بخرې او درد ځړیکې هم لري، لکه "دَ تندرونو په شپه" "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شهیده!" نومې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر په نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې په دې حقیقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره په لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم په چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه

دَ پښتـــون دَ چمــن ګلـــه!	دَ دښمن دَ ســـترګو خاره!
ســـرداري درنه لوګے شـــه	دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!
نۀ ډيوه شـــته چې کړم بـــله	نۀ ګلان شـته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکې پښتنـې دي	دَ تا روح ته بـــه ډالۍ کړم
ملامت درته ټول قـــام دے	دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجيبـــه اے شـــهيده	دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ـه

ځو کۀ ســـترګې کړمه پټې | او زۀ نـۀ ګـورم يو لـور تـه
يا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم | هرکوم غږ او هر يو شـور ته
دغه لمس هم پسې شَل کړم | او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم | بيا هم هوش پسې چپه شي

خو دَ روح ســره بـــه څۀ کړم
هغـه لار او چـار راښايـه
کنه! دلته اوس بـې وس يې
دَ درد کريکه مې بيا ستايه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پۀ نوم قطعې او نيمګړي غزلونه ليکي، دَ ربـاعۍ دَ وزن او بحـر لپاره کۀ پۀ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پۀ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وښنا زمونږ لپاره بل معيار دے، بابا رباعۍ داسې ليکي.

ـه

راشـــه! ښېګړه دَ ونې ګوره
خپل ځان پۀ نمر کا، بل کا تر سيوره
پۀ سنګ ئې وولې، ميوه درواچوي
خصلت لۀ ونې، واخله اے وروره

شيرين يار هم رباعيانې دَ رباعۍ پۀ چوکاټ کښـې ليکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پۀ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان يو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښهٔ پهٔ خلاص مټ کړې ده، البته پهٔ ځنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پهٔ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او دَ هر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پهٔ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعی روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي

ے بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
ځوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ے وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پهٔ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړهٔ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ے چې کله غوړ یې، دنیا راز غلي
خو چې لږ سپور شې، تول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ے پهٔ ژړا ژاړي، پهٔ ویر مامور دے
کهٔ ځوک مالک دے کهٔ ځوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کهٔ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پهٔ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلا ګانې وې او دي. ځوک چې پهٔ خپله هم دَ ژوند پهٔ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، ځوک چې ژوند پهٔ دې لږ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پهٔ کتاب کښې وجود نهٔ لري. ځو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پهٔ خپله پاځېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پهٔ دغه رڼا لاره ښهٔ پهٔ ډاډه زړهٔ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښهٔ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربيزې، رباعیاني، خاص ډول لنډ نظمونه او ځو غزلونه دي. دا واړه تخليق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسی) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته يو کتاب ګوټے (تحقيقي مقاله) هم ليکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافيه، رديف، بحر، وزن او رواني ليکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

"دَ رنګونو پېوندونه" دَ کتابت او ډيزائن ګران کار ښاغلي خيام يوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارلے، بيا مې تري په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خيام يوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي ميل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغۀ کمپوز کړے او بيا ئې ما ته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بيا لېږلے او هغۀ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بيا دَ ليکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څۀ پته نۀ لګي.

خيام يوسفزے دَ يو ښۀ کشر او منونکي په حېث شا مدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنيا ګټ ګټ ته دَ پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګيا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو ليکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانۀ چې دَ پښتو دَ ليک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخليقونه هم وړاندې کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې وُشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو ليکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه وُشوه.

دغه لړ کښې زما نه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زۀ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو وياړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئين ملګرو کښې يو رانه دَ نظم غوښتنه وُکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې يو صنف کښې طبع ازمائي وُشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته درېيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو درېيزه مې زیاته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوّم خو ډلته به درېيزه باندې پوره خبره کوّم. ځکه چې دغه ته د هر خلک هائیکو وائي چې یو غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائیکو کوّم چې دا څۀ شے دے؟ هائیکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے یا ساز کړے شوے یو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئیل. دغه هوکو بر خې ته دَ بیل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصیدې دَ تشبیب نه راجدا کړے شو او یو بل صنف تر بنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بیا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا یوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بیا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائیکو ته ګورو نو د دې معامله جدا ده، یوه دا چې هائیکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سپلابونو درې مصرې لري، دویمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، دریمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائیکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعیز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه — دَ ګلو ځانګه

ځکه ځنګېږي هسې

دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعیل ګوهر صیب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظمونه (درېيزې) وړاندې کړې دي چې دَ یو ولس سپلابونو یو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنیاد ئې ورله نوم "هائیکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بیا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقلید وکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائیکو لیکل یو سم کار وبالۀ. دغه یوه لویه غلطي وه او ده، دا کله هم هائیکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظم دے چې ما ورته نوم "درېيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاریخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ یوسفزو مشرانو دا وینا.

لکه یې نو داسې وُونه — لاس تړلي خدای درکړي

اوس مو وژنه لکه پسُونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېږ مصرعو دي یعنې درېیزې وي لکه:

توره تونه! مات دي شه ښاخونه
زهٔ درختے نهٔ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي ټالونه

"بابُو لالې" هم پهٔ درېږ مصرعو کښې دي. یعنې دا هم درېیزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پهٔ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتې نورې هم بلها بېلګې پهٔ لاس راتلې خو دَ دغه سره دا یادؤنه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پهٔ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پهٔ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پهٔ هغې هم دَ خبره دا درېیزه لیک ده.

نهٔ اړیکے یم
نهٔ دروغژن یم
نهٔ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "درېیزه" دَ پښتو ژبات قدیمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګو نه داسې ښکاري چې درېیزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لهٔ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پهٔ حواله به دا خبره وکړم چې دَ یو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او یا وزن پهٔ حواله بدله وي. دغه نه پهٔ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته، او داسې هم دي چې اوله مصرعه او درېمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ تېرلو درېیزو پهٔ حواله وکړه چې پکښې اولسي درېیزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازم وساتي. نوره ئې خوښه ده چې دَ څو مره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافیه ردیف راوړي او کهٔ نا.

دا وخت ما خپله هم پهٔ یوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ تېرلو وزن څلورم دے یعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلاب به سېټ کښې څلورم سېلاب دروند دے.
اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغهٔ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلا به سېټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سېټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سېټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربی، فارسی او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده، دَ عربی، فارسی او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.

هر څو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربی ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي، داسې لفظونه مونږ لټولے او مقررولے شو خو دَ سېټ دا طریقه ډېره اسانه ده.

دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وَوایم چې دَ پښتو او عربی وزن او بحر محض پۀ دغه سېټونو او لفظونو سره بېل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربی ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربی و فارسی دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ ؏ وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)

لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن
رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن
کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن
متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن
اوس دا وګورئ
مضارع- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریع – مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن – مفاعیلن+فاعلن+مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سپټ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سپټ راځي. کۀ دا سپټ مونږ "مفاعیلن" واخلو نو ټول پوره سپټونه به مفاعیلن راځي. آخري نیمګړے سپټ به مفاعیل یا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربي ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پینځۀ سپلا بونو سپټونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سپټ چې دَ څومره سپلا بونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق یا دَ لس او څوارلس سپلا بونو وي نو بیا دا ده چې آخري سپټ به نیمګړے کېږي. دغه کم سپلاب د روند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن: ////+

دوېم وزن: ////+

درېم وزن: ////+

څلورم وزن: ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلا بونو مصرعې)

وړومبے وزن: //// + //// + //// + ////

دوېم وزن: //// + //// + //// + ////

درېم وزن: //// + //// + //// + ////

څلورم وزن: //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه:

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

/// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربي او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بیلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربېزو په شعري مسئله څو خبرې کوُم. پښتو کښې ټپه هم یو قدیمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، یوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي یعنې هر څلور سپلابه سېټ کښې څلورم سپلاب درُوند وي او تقطیع ئې څه داسې ده.

۹ = /+////+////

۱۳ = / + ////+////+////

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار له سوبه یو دَ قافیې یا ردیف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښهٔ پوره پوره شعریت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئیلے شي کنې دَ شعریت یو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافیه ردیف راوړے شي یا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکؤلے شي.بازار کښې دَ "کانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.
خو دلته دا ګیله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوایم چې دربېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي یا جنګي دربېزو نه سپوا نورو دربېزو کښې پوره پوره شعریت موجود دے او دربېزه دَ پښتو خپل قدیمي نظم او شعر دے.
دغه صنف کښې دَ بیلابیلو موضوعاتو یو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بیلابیل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.
په دغه کتاب کښې رباعیانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوُم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے یعنې زمونږ خپل نهٔ دے خو ځېنې ملګري اوس دې ته څلوریزه وائي او ځېنې خلک په څلوریزه، رباعي او قطعه کښې فرق نهٔ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په یو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي.دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طریقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمینو هم کومې رباعیانې لیکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده یا طریقه لیکلې دي او دَ هغې تقطیع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نهٔ خوري، په دغو کښې یوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دریمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې يو سپلاب زياتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سپلابونو رباعياني ليکلي دي خو تقطيع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه له دَ پينځۀ سپلابونو سپېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه ځلورموي ځکه چې پښتو کښې سپېټ کۀ دَ درې سپلابونو شي، کۀ دَ ځلورو او کۀ دَ پينځۀ سپلابونو شي خو دروند سپلاب دَ ځلورم ځاې (نمبر) نه وړاندې نۀ شي تللے.

تقطيع ئې څۀ داسې ده.

/////+///// = ۱۰
سَپېټ ۱ + سَپېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو ليکلے شوې دي خو رواج ئې نۀ دے موندے او زۀ وايم چې دغه انداز صرف دَ رباعي دَ پاره مخصوص شۀ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نۀ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله په دومره ؤوايم چې دغه زوړ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او په داسې انداز هم چې چاته به او پره نۀ لګي. قطعه په پښتو کښې ډېره ليکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کۀ ما دغه کتاب کښې قطعې هم تولې دَ ځلورو مصرعو ليکلي دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ ياد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ ځلورو مصرعو نۀ وي. قطعه دَ غزل په انداز (وزن او بحر) ليکلے شي. ځلور مصرعې هم وي او زياتې هم کېدے شي. دغې ته تو ته هم وئېلے شو.

خو چې نوم ځلوريزه شو نو بيا دا خبره لړه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څۀ شاعرانو دغه څۀ دربيزو په ډول ليکلي خو مصرعې ځلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم ليکلي دي)

ے تۀ دَ خوبونو ښاپېرۍ يې، ځکه
ما درته ټول عمر شو ګير کړے دے
اوس مې په دې خبره پوخ يقين دے
ستا به په خيال کښې هم راغلے نۀ يم (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپيدا کېږي چې دَ دغه ځلوريزو دَ رباعي او بيا خاص دَ قطعې سره څۀ توپير دے؟ نو رباعي به لازم دَ ځلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او ځلورمه مصرعه به سره هم قافيه وي، هره مصرعه به دوه توتو کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ ځلورو مصرعو به نۀ وي دَ زياتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافيه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافيه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پير خو بېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم و دَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بيا ځانله تعريف ؤ شو چې لازم څلور مصرعې نهٔ لري او دَ قافيو حالت ئې هم بيان شو خو دلته دَ څلوريزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ دريزو په شان دَ قافيه او رديف نه بېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سپلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي يا قطعه وئيل مناسب نهٔ دي او هم دغه څلوريزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه يو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نيشته خو دَ دغه نظمونو په حـــواله بـــه دا ؤوايم چې دغه دوه نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې پرې خبره نهٔ ده راغلې. اوس به دومره ؤوايم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه دوله دَ اظهار يو ښهٔ ځای موجود دے، او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابـــل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبـرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څهٔ په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شيرين يار يوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

درېيزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نُوره سحر
وایه! چې ؤخاندُو، کۀ ؤژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم! تهانې څخه مې کور واخِستۀ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې ؤنیوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

هغۀ وې : ځکه مې واده ؤنۀ کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نۀ وه
"چې لاس ؤنۀ رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وَته به بيا ؤ ګرځُو
"اوبۀ پۀ ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خَبر" چې فقير ته ورکوۀ وئېل ئې:
"ځان پۀ نېستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

برېت او شمله مې په خاطر نه نيسي
حُسن په خپله يو طاقت دے منه!
"دَ زورآور اوبه په لوړه خېژي"

ماوې: لهٔ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما په خوب او خيال کښې ته يې
وې ئې: سړي دَ شپې رېښتيا نهٔ وائي

بُلبل که نيَت دَ لوى الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهٔ وپېږ والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

زما غانتـــــول ، زما رَېدي چــې نِشته
پـــولو ، پتهـو ته دَ کتـــــو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهـــرو دا اتي ورانـې کړې

نن ئې دَ زلفـــو خـړې خنګ جـــوړه وه
دَ مشاطې هُنـــــر تمـــام وو پـــرېنه
ځکه پۀ ويخه اوس خوبـــــونه وينـــم

زما دَ خيــــــال او دَ هُنــــــر بُلنـدي
دَ چا تهکـــونــو بانـــدې هېڅ هم نۀ شي
"آسمــان پۀ کتـو کۀ څوک ووليي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

تيارې څۀ داسې رنګله ګورې شؤلې
چا ته تر څنګ خپله سايه نۀ ښکارې
"غلو خو هم داسې شپه لۀ خدايه غوښته"

عقل شعور سره مو ډزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سيند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

پهٔ ما دې اوردَ مینې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَ اسوېلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خو ځهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل ، نسل نه انکار ؤنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مهٔ تره
"رنړې او بهٔ چاتې، کښې نهٔ شاربې څوک"

زیست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځي

ماته صحـــرا ښکـــي نـــن يو ګُل دَ لاله
دَ پر زړ غــوني شــان له ســوخته ؤوي
"موســم هُم يار دے اوس دَ غــوړ لســتوني"

زړه کـهٔ دي هـر څــو مـره هُم لوی دے ګُله
خيــال او نظــر دي هُم لنډ پارے نـهٔ دے
خــو! "يو ښادر ښکــي دوه بربــنډ نهٔ راځي"

نـــن چـــي زمــا وړو زمـــا دَ وادهٔ
البــم کـــاتهٔ او خـــاندي ؤنهٔ ليـــدهٔ
وي ئي: نو مو نـــږ ســره مو ورانه وه څهٔ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

لۀ ساره ځویه دې نور څۀ ؤوایم
لۀ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کۀ تو دېږې چرې

ما ورته وې: پیوندې دې ؤچاؤدلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنیول
وې ئې: نېستي، هستي دې لړې سره

ما ورته وې: خدای دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کورپۀ "بنَه" به راشې
هغه پۀ نبار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېډې

زما په خپلو رنړو اوښکو قسم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار کۀ ئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو څوک نۀ سېزي ځان"

اوس کۀ په کلي کښې دې خوښ نۀ وي څوک
پرېږده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې "ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

نن راتـه ښکلـي ډکـه لار کښې ؤوې
راځه! چې ستـرګې سـره ؤجنګـوُو
"روشـن خیالي" ده هېڅ پـروا مۀ کـوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمـام دَ ګـرد اولس ؤنـغردې
دَ حـرص نَس بـه دې لا نـور اوږے شي

یـا بـه زمـا دَ لُغت عِلم کـم وي
یـا خـو لفظـونه بـه مانـې بدلـوي
پۀ "آزادۍ" او "سـاتون" پوهه نۀ شـوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښار ئې راله یوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې ، بې آسرې فقیره
خونَړي سپي چې بده ؤچیچله
ناظم وئیل: خبر دے دا "فرېښلي" ؤشُو

رېباره ! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تګې نه ډک روزګار ختم شو
مینه خولاړه پهٔ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما کۀ اوښکې ملغلرې وې هُم
مغرور اشنا پرې لاړ، شو تېر دَ پاسه
خدای دې دَ چا پۀ ښپو کښې توی نۀ کا څوک

پۀ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نۀ کا تونيه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا لۀ یو مېږي او انسان

دا دَ جنت دَ باغیچې ګُلونه
پۀ کوم دِ پران مې پېرزو کړې کله
پۀ کاغذونو باندې اور پورې شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګانې کېږي
اوس پۀ خپل سيوري هم باور مۀ لره

دا هواګانې چې حالونه وائي
دَ آسمان ستورې هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پټوُ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڼزې

دَ مینې تار چې مې لا پوخ نۀ وو سم
خپلو نازونو له دې تال واچوۀ
نو اوس جوتې لړې پۀ خیال ورکوه

هغۀ وې: دومره خشمناک یمه چې
"هلو پۀ پوزه باندې مچ نۀ پرېږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پۀ چا

ما وې: پولس ماما! دا غزې دَ څۀ؟
"جوړې، پۀ کلي کښې جګړه وُشوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڼې

وي ئي: مُلا يم خو سخي هُم يمه
اولس، پولس په دستر خوان مې ګوره
ماوې: نو دا څۀ ستا دَ کوره راځي

زما ککي آخلي اوس عکس اپوته
ياکۀ نظام دَ ټول فطرت بدل شو
کاغې په پنجو کښې شهباز يوړو ..!

دَ وخت په دَوړو هر څۀ خړ نۀ دي لا
تابانه مخ پښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې څان وَته غاوره نۀ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼې

پۀ جار به ؤوايم خپل راز دَ مينې
دَ حق پۀ تور باندې وژلے شۀ يم
پر ېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کو څه خطا ده
تورا بان ګرځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پۀ اُفق ؤځلېد

ما دې پۀ ستر ګو کښې يو چاته کتل
زۀ پۀ تول حال دَ دې اسير خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

دَ آزادۍ ، اَمـن او میـنـــې وطــن
مقـتل مقـتل ، زندان زندان شـــو راته
خدایه څۀ ؤشـــو او لا څۀ بـه کېــږي

آزار مو واخِـســت دَ جمـــال او جـــلال
شال او شـــړۍ لکه خشاک ســـوزېږي
مونـږه خپل کــور ته پـردے اور راؤړے

خدایه ! ما واخلې یا قـــیامت راولـــې
مانه خــو دغه کـــانې نۀ شـــي لیدے
چې تور کارغان ســپینې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

مُشک مې په دراو په دیوار ؤ شیندل
لاره ، کوڅه مې کړه ترمکه په اوښکو
خویار مې سور شو لاړ په اس دَ هوا

دَ سپینې خُلې دَ سرو لبانو په نوم
"ما په سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدایه ! دا خوب مې بې تعبیره نۀ کړې

دَ ځیکر وینه چې مې ؤ سېزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک په ډیوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَاجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو په مړو زړونو کښې ساه راولم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ يادونو کتل
زړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه! ؤلې لاس او پښې دې رپي ؟
مونږه اوس هاغه پښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

خپله قصاب او دَ موږي څۀ باور ؟
خپله پۀ ځان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چړې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې وژنې ؛ زۀ لا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خيـزنه شوله
چې دې بيا سترګې داسې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس وليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبیر ؤباسئ

چې خبر نۀ یې په تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې په راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خونا پوهه کړې لا

تۀ چې بازونه په قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بیا دَ کارغانو "بدمْعاشيْ" مۀ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

ما وې: دا زلفې دې وي سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نۀ تومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلي نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځاى ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوشۀ هم ؤخوځئ

دا الوى آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنيا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ يو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

دریڅې

سترګې مې دواړه ډکې شولې
دَ زلفو یاد په زړهٔ راؤورېدهٔ
مابنام دے ناست یمه دَ سیند په غاړه

آسمان دے ډک له ښو ښو برخو منم
خو لوی مرام لره به لوی جوړېږي
"ؤري دې دَ بام دَ ګیا خوب نهٔ وینې"

زهٔ دَ سپرلي په آب وتاب څهٔ کوم
زهٔ دَ ورشو آب و ګیا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خو ځراره نهٔ شي نیوے

(c) ketabton.com: The Digital Library
www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوايه
ستر ګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
په خپلو سترګو مې يقين نهٔ راتلو
ساقې وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې څوْلې غوټۍ مې څۀ په هیر لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکاري
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

څوک ئې لهٔ ځانه پـــرېکـــوي چرې نه
البـــــته خـُـــوږ مُټه پهٔ غـــاړه کـړي لا
زهٔ چې رنځور شــــــومنو تا پرېښـــودمه

يو څوک خوشحـاله وو چې لُور ئې وُشـوه
ما وې: ځه! ښه ده جهالت ختم شـــو
هغه وې: مـــړه! اوس بـــه روغه وُشــي

زمونــړه سيند ته يوې شپـــې له راشــه
چې دَ چَـــړونو او چَـــرو پهٔ ژبـــه
واورې! چُپيا کښې دَ فطرت ســنــدرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

شمع محفل ته چې رڼا وربخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه یو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غواړمه
مګر دا خونې هغه خونې نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاخي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاریخ پۀ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڼې

کوتوال چې پورته شــو او ښـارئې لوټ کړو
دې ته قـاضي "پېشـګي سـاتــون" ؤوئېل
دَ ضــرورت دَ نظــريې صدى ده

جُمات له غُســل ئې په وينــو ورکــړو
خپلـه ئې ځـانله په صُبــا ؤلامبـئـل
چا وې "ســـيّد" دے دَ وخت لوى صوفي دے

خپلـوي ، دوســتي خو دَ وجُود په قــــدر
هســـې چَتـې ګيلـې مانې مهٔ کـــوه
پهٔ ماندګى کښې خو خپل ســـيورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ ځــوانۍ زور کچه تــوبــه نۀ مني
واعظـــه ستـــا واړه کـــړان عبـث دے
اوبـــو ته بند دَ شـګـــو نۀ تـــړي ثوک

دَ مازیګـــر شفـق دَ سیند پۀ غـــاړه
او دَ چېټر "ترتر" کښــې تال دَ بــــوډۍ
غـــواړي زما او ســتا دَ میني پېـــوند

وریځې غړوسکے غړوسکے راشي پۀ ثمـــر
دَ رنــا وړانګې تـــرېنه ثیـــره وَهي
زلفې پنـډ پنـډ پۀ مـــخ عبـث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز بـه دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بـره ثُريّا ته نيؤم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې بـه وينې دَ لېـلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آوازروغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

آسمان کښې ګورم دَ وريځ غړوسکي ته
زما دَ يار پکښې تصوير جوړ شوے
خدايه! اوس باد له کومې رامهٔ ولې

صبا چې راشي دَ قفس پهٔ لوري
زهٔ ترې پُښتنه دَ ګُلشن وکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګويا نهٔ شي

چې لور پهٔ لور ورله حالُونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه ځنې
ماله پهٔ تَشه خلهٔ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼي

وادۀ، اختر کښې دَ رشتې پۀ غرض
هغه پۀ ځان چې سپين پوډر ؤمخي
تۀ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکۍ نه ځانته ګيتې غوَره
طمعې، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نۀ ترې

تګے دَ شکې ځل ډنډوکے ګڼې
اوږے بکيانو وَته بېرې وايي
پۀ سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کـوخې ، چنې مې بـلا ؤکتلې
ځان مې يو چـرته هم پېدا نهٔ کـړلو
دا تور دَتا پهٔ سترګـو پورې نهٔ شـي ؟

دا چې لهٔ ځانه سـتـورې اوروا خِسـتـو
پهٔ شپه دَ بـر آسـمـان نه ؤلوېـدلو
دهٔ سـتا جبين بـاندې سُور ټيک ته کتل

هغـه حُجـرې او هغـه خُـونې دي خـو
دَ سـيالۍ سـترګـې پهٔ چا نهٔ خوَږېږي
دَ ښو ځوانانـو مياندې بُورې شـولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلؤم
ذوق دَ جنون مقام تهٔ ورسېدو

شپه ده، مېره ده، وائیم ستورو وَته
ما تهٔ دَ یار دَ حرم لار ؤښایئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښایي سره
خو دا دَ زلفو کاغي "شي" کړه ترینه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼۍ

دربانديې سپورے دَ اقبال کوّمه
زهٔ یئم هُما ، اوږے شاهین خو نهٔ یئم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا یو خبره مُعتبره نهٔ ده
خو زهٔ ګُمان خپل بدولے نهٔ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پهٔ اژدهام کښې دَ خود سره رامېل
پهٔ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وړمو
دَ خیال پهٔ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ حد نه هُـــــورته ربـــــربدلي کۀ يُـــو
چـــې دَ پُښتـــو جنډه مو هســـکه ربـــي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـــي تنکـــي پۀ ښکلا ســـيال ګُلـــونه
ځي بـــل دِ يـــار ته آب و ګِل پۀ خاطـــر
څۀ مو ســـپرلے ، څۀ آبـــــادي دَ وطن

زما کمے بـــه دې محـــفل کښـــې وي تل
پۀ غير غماز بـــه خوا پـــوره دې نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګـــي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

پهٔ يـــو ګُلشـــــن بــه لمبــې پـــورې نهٔ وي
ګُل او بُلبُــل بــه خـــوند لهٔ ژونــده آخلـــي
کهٔ دَ بـــارودو کارخانې بنـــدې شـــوې

دَ خپل ارمـــان ځلـــي ته او دربـــــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نهٔ شوې
خپل مسيـــــحا چـــاته قــاتِل دې نهٔ شـــي

دَ پـــارُوګانـــو هُم آبـــا يمه خـو
ستـــا پهٔ کمځيـّــو مې قابـــو نهٔ راځـــي
پهٔ ښـامارانـــو اُودې نهٔ چلبـــــرېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګونه پر برده چې پېښې ؤکتې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
وږمې خو دېرې چُغل خورې وي نو
کلي پۀ کلي ډنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ایرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
کُتو ته هسې ئَش شوَلي آچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځي

دَ بـــــــرېتــــوَر پټـکـــي شـمله او جـــرګه
کنـــــدر حـجره دَ سـيالۍ څۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتـــــو خُـــــونه ميراته شــــؤله

پُښتنـــې خوېندې ننګ او پت نه ډکـــــې
لۀ سـره تېــــرې وي دَ ورونـــــو پۀ سـر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګراني پۀ چا

تېــرے ، جفا ، خَشـــــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښـــــې بـه يــو راســـــره ؤنۀ منـــې
يـــاره ! ”خپل عيب دَ وولو مينځ وي کنۀ“

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

دَ اصل ، نقل مانــــې مۀ لټـــــوه
دَ حق ، ناحق پته هم ګـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــــار" صدۍ ده

کسئـــو ته ستا چې غلے غلے کسم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ یم
دا دَ بانـــو سپاهیان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُتـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ بېـــرې هلـو پرې ښنبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوتـــې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ستا دَ عـــزت او دَ ناموس پهٔ خاطـر
ما چې دَ ځـان نه بـــنجاري جـوړ کړے
خو ؤلې ستـرګې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خَلْـــق پهٔ واړه وسـائلـو بـــاندې
څــو اژدران خپله سـينـه اَچـــوي
ترڅو بـه ژوند دَ مرګ لهٔ خوْلې شـوکوُ

مونـــږه دَ پـوهې طـرفدار يُـو مګـر
تګې بـــرګې ته خـو تعليم نهٔ وايُـو
داړې ته واچـــوي اَستـر دَ قـانــون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېڅې

دَ چا پهٔ وَس او تدبیر نهٔ یُو ایسار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري یُو مونږ
خنده دَ اصلاح یو تت اُمید ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنایتونه کړي
دا څېښې برخې آسماني خو نهٔ دي

پهٔ بخششونو دَ اورنګ پالَلي
پهٔ خطابونو دَ فېرنګ نازولي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ خـــوارۍ حـد مې تمام کړے بـاندې
هيڅ يو اينځر بـه مې کيکر نۀ شـي خو
کۀ لۀ آســمـــانه مې کمے رانــغے

دَ ديـدن "خبـر" دغـه دے ۉرمـه ځمـه
دَ غمازانــو خۉلې دې وازې اوســي
ګـدا دَ ســپـو پۀ غَپا نۀ جار وو ځـي

مدام چې حُسـن دَ تخليق سـتـائـمه
دغه ده مدحـه دَ خالـــق دَ قــدرت
ځم حقيقــت ته دَ مجـــاز پۀ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

حـــق او انصاف دَ تـــوازن تـــرڅ که
پســـې فطـــرت او بیا دَ حُسن مقـام
ورســتـــو طاقــت او آخر اَمـر مُطلق

يـــا رته زما پۀ ســتر ګـــو ګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پۀ يقـين بـدل شـي
دَ حُـــسـن ذوق ته بـه فجُـــور نۀ وايـي

دړُشــــت خوبي خو ئې جوهر دے لکه
زمـا پۀ ډېـــــره ژړا اُف نۀ کـــوي
دَ کانـــې زړۀ پۀ اوبو نۀ پســـتېـــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

ستـــرګې مې ډکې وې ما توی نۀ کړلې
تله ، پارســنګ ، او پېمانه چې نِشـــته
دُر پۀ صدف کښې هم بـــند پاتې نۀ دي

ستــا دَ بــار خـــو نازکــي دا رنګله ده
دَ خـــولَو څاڅکي پـــرې هم نۀ شـــم کتے
دَ زړګــي آه ځکه قابـــو کښـــې ســاتم

هغې زما دَ دیــدن شــــوق وَتــه چې
نـــن دَ جمــالِ دَ ذوق جنـــــون ؤ یــېل
پۀ محبت بــانـدې بـه ویـنــا ړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ يمه خوښ
خو دَ ابکارو دَ خندا لېونے
آباد سحره! دُعا ماته کوه

زما پهٔ خون دومره آواره شؤله
لوړه ، ژؤره ئې تر پامه هېڅ ده
مخه دَ زور يوه بلا نهٔ نيسي

ښه او نا ښه بدي کښې نهٔ وي ګوره
بيا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

ملک دَ پښتو دے ، سر پهٔ ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې پهٔ یقین باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تیارې غوټې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤبربښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب پهٔ خاطر
کسئو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئینې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

ژوند به په خوند او وقار څه کوي اوس
چې په بازار لکه غلام ارزېږي
دا لوبه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفي
نو لېونے شي او تې بوتې وايي
په عامه پوهه دې خوشحاله کړئه

په تصوف کښې چې خطا شي صوفي
نو دَ الحاد په کنډو ودو سَر شي
ساده ايمان باندې شاکره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو يمه برخه

رباعياني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بويه هغو نه

موسُوم پهٔ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې ياد پهٔ غل وي لهٔ ځانئې بيل کا
ډېوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پهٔ لاره سِهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څنې دې سپورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانه کړه وړه دې کور دے
څو بې همت ئې نو بې قدرت ئې
ژوند له یوسا دې له بله پور دے

وطن ته راشه جوړ مرغزار دے
په للمو ، دشتو هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم زړه مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے یار سره یار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

زيــــــړمازيګـــر کښې د ســـيـنــد پهٔ غـــاړه
ساقـــي مُطـــرب وي راســـــــــره دواړه
بـــــــد پامي تـــوله وي ښپــود لاندې
لاس پـهٔ نـــامــه وي خـــوښــي اولاړه

داکــرونـــده چـې دَ هـــريـــو ګُل کړم
پــــرېنه سمســـور بــه دَ تــــا کــاکُل کړم
ګُتـــــــه پهٔ خلهٔ بــه درتـــــه سـنبُل کړم
ستـــا پهٔ ثنـــا بــه هـــر يـــو بـلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
کۀ وخت ایسار کړم کۀ بخت بېدار کړم
نۀ مو مم ښاده دي له بس شنډ دي

ځو مره چې وسوځم زړۀ ئې لا یخ شي
زما په آه ئې ځکه آخ آخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

څۀ پۀ سُرور يم څۀ پۀ سُرُود يم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود يم
خلک دَ نبشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نبست او نابُود يم

پۀ ژړا ژاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

کۀ نۀ څۀ ږلورې او نۀ څۀ پېرې
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېرې
یو ذره غم وي پۀ ځان ئې غر کړې
واړه ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستوري
پۀ سپین جبین دې سور ټېک ته ګوري
نرۍ خَوله دې پۀ بارخو ښوري
ځکه خو پرخه پۀ لاله ووري

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زيان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ زبان دے

لړ رابهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غـــرږ دَ جرس دے وخت دَ پاڅُون دے
دغه خوَځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کــړے آذان دے
دَ مرګ پهٔ خوب لا اودهٔ پښتـــون دے

دا چې بـــې نيـــازه لهٔ زهٔ او تهٔ يَم
پهٔ زهٔ کښې تهٔ ئې او تـهٔ کښې زهٔ يَم
داســـې زما چې ځيګـــر او زړهٔ ئې
ځکـــه دا ســـتا پهٔ لب و لبمـــهٔ يَم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بیا نوبهار چې په باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و ایاغ وي
قاضي که ایښې په کرښه سر خپل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بیرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه په سر کا
رنګ او نور دا سې سره پېوند شه
دَ سیالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پرېنه اور دے
روښي دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حيات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست يُو زۀ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پۀ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ بد مرغيّو هر يو شبخُون ته
چې يو لښکر شي ګران دي پُښتون ته
دَ ورور په لاس کښې دَ ورور ګرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زيست سمون ته

دا ګرځ دَ تندر نهٔ دَ آسمان دے
خپله سبزلے مونږ خپل آشيان دے
ذره ګرم نهٔ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو پهٔ خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

چې کله غوړ يې، دنيا راز غلي
خو چې لږ سپور شي ټول ګنه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکيه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړې
په قرقره به تر کومه وياړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

ګورې کرکنې،   غـوارې ممـانـې
خو څنډوې تهٔ،   اوچې بکـیـانـې
لا دا منم چې،   پهٔ لاس به درشي
اربړې تُرشې،   څـو اوچې پانـې

پـردي مـالـونـه،   پــهٔ خبتـه نغــارې
لوی لوی ملکونه،   پهٔ واک کنبې غـوارې
حـرص څهٔ دومره،   ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس،   خنبـــــوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

په نوم چمن کښې پانړه، څانګ نه لري
دغه تنکی، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مورا و پلارئې نه وي
لکه وړه يو څوک يتيمه جينۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وريځ راوچليږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
له زوره ؤپرقيږي، ؤډزيږي

وايه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې يتيمه
په دغه وخت دَ چا سينې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرأت

راته ؤکړه يو نظر
سر تر پايه سراسر
لکه زهٔ يم لوغَړن
بل به نهٔ وي يو بشر

نهٔ اختيار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهِش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي يم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راډ کې
بیا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! یو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ویرې
بوربنېدله زلزله شوه

خو ! دې وینې بیا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اودۀ وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بل یو هیڅ په نظر نشته
په کوڅه او په بازار
یو مرګے دے چې ئې وینم
سینه چاک کړئې اوار

یو زندان دے، بل مقتل دے
که دا کلے دے که ښار
هم حجره هم په جمات کښې
جوړ یو درز دے دندوکار

نه اختر شته نه شوقدر
نه مېلې شته، نه څوک یار
در په در خاورې په سر به
څه ژوندون وي څه روزګار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجیبه! اے شهیده!

دَ پښتـــون دَ چمـــن ګُلـــه!
دَ دښمن دَ ســـــترګو خاره!
ســـرداري درنه لوګے شـــه
دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!

نهٔ دیوه شـــته چې کړم بـــله
نهٔ ګلان شـــته چې کېږدي کړم
دا څـــو اوښکـــې پښتنـــې دي
دَ تا روح ته بـــــــهٔ دالي کړم

ملامت درته ټول قــــــام دے
دَ تا روح ته مې ســـــلام دے
اے نجیبـــــه! اے شـــهیده!
دَ تا روح ته مې ســـــلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

ثو کۀ ستړکې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم يو لور ته
يا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بيا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رابنايه
کنه! دلته اوس بې وس يې
دَ درد کريکه مې بيا ستايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَوړ

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږه خوار لـه درداو مینې
هر ارمان مو وینې وینې
بې وسۍ مو اتبار ووړے
دَ هرچا دي سترګې سپينې

دا دنیاده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور بـاندې بـینا شـه
دَ دسـتور څخه آګا شـه
ننګ او پت خپلـه ښیـوه کـا
او الفت هم سـرو پا شـه
پـۀ میړانـه او غیـرت کښـې
تۀ دې یاد لکه پخوا شـه
آزادي کـۀ خپلو اکـي ده
تۀ پۀ دواړه سـرفدا شـه
ښـۀ هنـر دے او کـۀ علـم
پکښې لاړ ترانتها شـه
کـۀ خـرد دے، کـۀ جنـون دے
پۀ خپل ځای پکښې یکتا شـه
ځان خبـر لۀ خپل پرون کا
او بـیا زده دې لۀ سبـا شـه
مفکر شـه، مصور شـه
هم عمل او هم سـودا شـه

هم الوت شـه، هم رفعت شـه
تۀ هما او تۀ سـما شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې تیکرې، کړونج تړوتې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلې دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

لکه ماشوم به کټورو پسې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ ژاړو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داسې ممکن خو نۀ وو
کۀ ستا نظر سره زما دَ ستر ګو لاره نۀ وے

چا به زمانه دَ لالا ګلو نه ځنګه رېبل
داسې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بې اختیاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوځه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ تحـــویل دَ توره شـــپه څنګه خطا ځم
پۀ دســــتور دَ دې وطن څو مره وېريا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحــــــــــــــرير ته وايئ
پۀ دا لاره بـــــه وجود ته دَ بقـــــا ځم

دَ اجـل کومے هـم واز دَ ژونـد پـۀ لار وي
زۀ خود ســــر دَ زمانې پرې خامخا ځم

مـا دَ ګلـو غنچـه ؤليـده کاکـل کښـې
اوس دَ خيـال پـۀ يـو جوتـه تـر ثريـا ځـم

څو پۀ ما دَ يار دَ ســـــــبوري ورېم لګي
پســـــې زۀ بـــــه دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلـي نغارچـي وتـه نـارې کـړئ
نن دَ يار دَ زړۀ کالۀ وَته افشـــــــــا ځم

مګر جنګ دَ هغه ســـــترګو سهل نۀ دے
خو پۀ داډ ســــــره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدايه! ما زيګر ته خَبر!
داسې تماشه ښه ده

هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده

ستا همنوايۍ سره
دلته يو ټپه ښه ده

ياد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه ښه ده

اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو ته پرده ښه ده

ياره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مېکدې ته ځي
مونږ لره حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ځړاوې سترګې بـلا ځړې کا
خُون آشــــامې لا ځړې کا

هر ارمان نه مې سَر پړې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کـا

زما کسُو چې بـرعکس کړې
نـورې ماتــې آئینــې کـا

څؤلهٔ بـه نهٔ غوارم خو راشـه
لړې بـــند دَ خلکو څؤلې کا

مُقـــــدم پت او اُلفت دي
نورې ورو ســتو تقـاضې کا

شیرین یار دې ځنې ستایي
بــــلاګانې ورپســــې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ماته دې یادونه زور ګیري ښايي
کورته مې دَ زړه په دبواله راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غله راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته له لیمه راځي

پام کوره! له سترګو مې ؤنه لوېږي
توی اوښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

سترګو دې په رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغيارانـو اخګـر پربـوت
چې پـهٔ مـا د يـار د مينـې نظـر پربـوت

کمتـري او عـاجزي مـې هـومره زور کښـې
د انـا او د غـرور هغـه غـر پربـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتيانو شـــــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـيان کړم
پهٔ ســجده ورته سُنبــل او نښتر پربوت

نازک خيال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقير غوندې تور خال ته پهٔ در پربوت

شــوخ نظر راڅخه ؤنغړد ډکو ســـترګو
کهٔ مانبام سيند کښې ککوړے دَ نمر پربوت

زهٔ لا کله ســـــتا لهٔ غمه فريادي ووم
خو دَ دهر هرالم مې پهٔ ســــر پربوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پهٔ مونږه باندې سرهٔ راځي
ستا دَ اننګو زړهٔ له چې څهٔ راځي

ماته دې یاد ونه زور ګیري ښایي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

خلک به پهٔ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانیستې وي
اوښکې مې اوس چرته لهٔ لیمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

سترګو دې پهٔ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنـــا پېـژنـــې
بـــیا بـــه سبـــا پېژنې

ســـــترګو کنبې غلا پېژنې
دو مره حــــــــیا پېژنې

لاړ کـــهٔ غیریـــت لـــهٔ تـــا
بـــیا خو بـــه ما پېژنې

زهٔ دې لکه سـپورے شـوم
تهٔ بـــــــه مې لا پېژنې

ننـــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــور و جفـــا پېژنـــې

دا دَ زړهٔ پر هر کســــــه
خپلـــــه ادا پېژنـــــې؟

ټول دې لهٔ هر خوا بــــــد خوا
لـــږ کـــهٔ همخـــوا پېژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستړګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سينه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

يا دَ بنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
يا دَ کلې جونه ځان آسانې دي

نۀ هغه نسيم شته، نۀ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څۀ درزباد کړمه
دلته کښې چې وينې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئينې ورته حېرانې دي

زور دَ تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا ترځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بيرته مې دَ ستړګو چينې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ تږې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
څاڅکے اوښکه ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ رَېدي مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خوَلې خوَلې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هېر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ آب دَ مینې مـې وینځلے د ے زړهٔ
لهٔ هر یو خیري مې ســـاتلے د ے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے د ے زړهٔ
پهٔ یوه خلهٔ مې ســـتا منلے د ے زړهٔ

نن ئې دَ ســتر ګو پهٔ رموز کښې ؤوې
ســـتا ؤلې دومره غلے غلے د ے زړهٔ

خلهٔ یو ګیلې له جوړؤلے نهٔ شــــي
ځنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے د ے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ بـانو چُور شــو ے
پـهٔ تـار دَ زلفـو مــې ګنډلــے د ے زړهٔ

تیارهٔ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتله
خو شــیرین یاره! ما غندلے د ے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ايله چې خلې له مې راتله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه يشـــــبدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئينه ماته شـــــــوه

دا مړاوې ستر ګې او باريکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشـــه ماته شــوه

سپوږمۍ پوره دَ نيمې شپې پۀ بلۍ
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شـــوه

دَ ګُمان قـبـد نه خلاصه شـوې وعده
دَ يقـين کور ته چې تله ماته شـوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

يوه لمحــــــه دَ زندګۍ چې مهربـــــــانه نۀ ده
دَ بـــــخت کاتب ســــره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی وارۀ ټول غم شـــــريک دي زما
دَ درد قـــيصه مې بــې بـــنا، بــې خان و مانه نۀ ده

تيارو خو ځکه ســـاه ډوبـــې، وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته يو شــــــپه کاکل افشـــــــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک، چې اوس پۀ هيڅ هم نۀ يم
شـــــــپه خو دَ غنو پۀ چاپه ګنې آســــــانه نۀ ده

چرې بـــه ســـتا پۀ بــې لوظۍ تاته راؤسپړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بـــــــې زبـــــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دليري، کۀ بُـــــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــــــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ واړه زندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازيګر دَ يو ديدن ســـــــودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بلا سوخت کۀ دَ احوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ستا دَ بېلتانۀ خورم
هست او نيست دي راته هېڅ دَ ديدن شوق کښې
خداى ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم
خو پۀ "را" مې ژبه نۀ اوړي قند لبه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبه دَ کارغۀ خورم
تپ دَ نمر دربانديې هم زغملے نۀ شم
خو بس دا چې غريبي ده، لړ ساړۀ خورم
چې دا ستا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم
دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشئ، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُومې نۀ خورم
ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قطع باندې شهد ډېر خوارۀ خورم
دا چې کلک لکه سندان يم، سبب دا دے
لۀ فلکه ګزارونه بنۀ پاخۀ خورم
خداى ئې مالره کشته کا. بلا څۀ ده؟
ستا دَ لاسه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دليل مې دا دے چې پښتون يم
قسمونه دَ باور به درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ليکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقيقي مقاله)

(۲) **شيرين بيان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخليق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.

اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخليق شوے ادب دے.

دَ رنګونو پېوندونه (هم دا کتاب)، **شيرين بيان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخليق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت په دُوړو هـــر څهٔ خــړ نهٔ دي لا
تابـــانه مخ پُښتنــي جُـــونه شته دے
سپـــوږمۍ دې ځان وَته غاوړه نهٔ شي

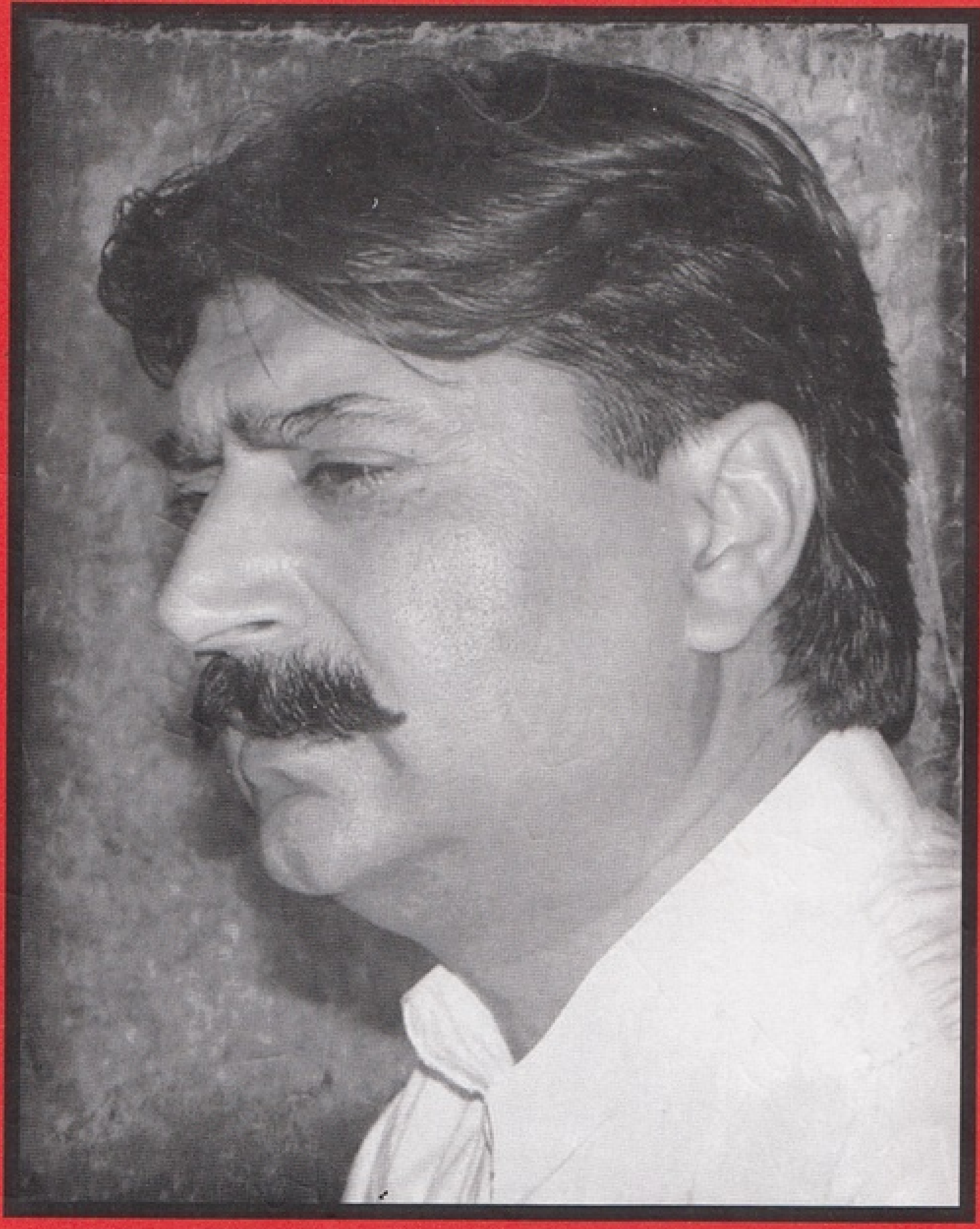

دَ چا دَ سترګــو او بارخـــو په مينه
کله نـــرګس، کله لاله ښکلـــوُم
ذوق دَ جنـــون مقام ته ؤرسېـــدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library